

Kandidatura ve volbách do zastupitelstev obcí v roce 2010

Volby do zastupitelstev obcí upravuje zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon“), prováděcím předpisem je vyhláška č. 59/2002 Sb., o provedení některých ustanovení zákona č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „vyhláška“).

Volební strany

Subjekty oprávněné kandidovat ve volbách do zastupitelstev obcí, tj. volební strany, taxativně vymezuje § 20 zákona. Volební stranou podle zákona mohou být registrované politické strany a politická hnutí (viz § 6 zákona č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a v politických hnutích, ve znění pozdějších předpisů), jejichž činnost nebyla pozastavena, a jejich koalice, nezávislí kandidáti, sdružení nezávislých kandidátů nebo sdružení politických stran nebo politických hnutí a nezávislých kandidátů.

Dále toto ustanovení stanoví, že politická strana a politické hnutí může být součástí pouze jedné volební strany pro volby do téhož zastupitelstva obce; podává-li politická strana a politické hnutí kandidátní listinu samostatně, nemůže již být pro volby do téhož zastupitelstva obce součástí jiné volební strany.

Volební stranu typu sdružení politické strany (politického hnutí) a sdružení nezávislých kandidátů zákon ve shora uvedeném ustanovení nejmeneje, takový typ volební strany tudíž ve volbách do zastupitelstev obcí kandidovat nemůže.

K jednotlivým typům volebních stran uvádíme následující:

- postup při registraci politické strany nebo politického hnutí upravuje zákon č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a v politických hnutích, ve znění pozdějších předpisů. K tomu, aby vznikla politická strana nebo politické hnutí, je třeba podat Ministerstvu vnitra návrh na registraci, připojit ve dvojím vyhotovení stanov a petici alespoň jednoho tisíce občanů požadujících, aby politická strana nebo politické hnutí vznikly;
- koalice politických stran a politických hnutí, stejně jako sdružení politických stran nebo politických hnutí a nezávislých kandidátů je uskupení vzniklé dohodou zúčastněných subjektů pro určité volby, vyjádřené podpisem statutárních zástupců politické strany nebo politického hnutí, které kandidátní listinu podávají;
- sdružení nezávislých kandidátů není občanským sdružením podle zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů; nemá postavení právnické osoby, které po splnění podmínek pro své konstituování získá občanské sdružení registrací u Ministerstva vnitra. Sdružení nezávislých kandidátů je neformálním uskupením, nikde neregistrovaným. Sdružení nezávislých kandidátů je volební stranou ad hoc, tj. jen pro volby, ve kterých kandiduje.

Kandidáti

Aby mohli být kandidáti za členy zastupitelstva obce zvoleni, musí splňovat podmínku volitelnosti, tedy musí nejpozději druhý den voleb dosáhnout věku 18 let, nejpozději v den voleb musí získat trvalý pobyt v obci, ve které do zastupitelstva obce kandidují a v neposlední řadě se musí jednat o státní občany České republiky, případně o státní občany jiného státu, jimž právo volit přiznává mezinárodní úmluva, kterou je Česká republika vázána, a která byla vyhlášena ve Sbírce mezinárodních smluv (státní občané členských zemí Evropské unie).

U kandidáta nesmí být dále překážka výkonu volebního práva uvedená v § 4 odst. 2 písm. a) a b) zákona, tj. zákonem stanovené omezení osobní svobody z důvodu výkonu trestu odnětí svobody nebo zbavení způsobilosti k právním úkonům.

A poslední podmínkou, která ale nebrání zvolení za člena zastupitelstva obce, nýbrž následnému výkonu mandátu, je podmínka uvedená v § 5 odst. 2, 3, 4 zákona, který řeší otázku neslučitelnosti funkcí.

Kandidát může kandidovat pouze na jedné kandidátní listině volební strany pro volby do téhož zastupitelstva obce, a jsou-li vytvořeny volební obvody, pouze v jednom volebním obvodu.

Kandidatura člena nebo členů politické strany do zastupitelstva obce za jinou politickou stranu nebo politické hnutí nebo za sdružení nezávislých kandidátů

Osoba, která je členem nějaké politické strany a hodlá kandidovat do zastupitelstva obce např. za sdružení nezávislých kandidátů, a již nekandiduje do tohoto zastupitelstva za politickou stranou, jejíž je členem, může za toto sdružení nezávislých kandidátů z pohledu zákona o volbách do zastupitelstev obcí kandidovat; jinou otázkou je, zda to stanoví této politické strany, jejíž je členem, a které jsou zaregistrovány na Ministerstvu vnitra na základě zákona č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a v politických hnutích, ve znění pozdějších předpisů, umožňují. U osoby, která je členem politické strany, a která je uvedena na kandidátní listině sdružení nezávislých kandidátů, bude potom v souladu s ustanovením § 22 odst. 1 písm. d) na kandidátní listině uvedeno, že je členem této politické strany. Stejně tak může politická strana nebo politické hnutí zařadit na svoji kandidátní listinu člena jiné politické strany nebo politického hnutí.

Kandidátní listina

Podávání kandidátních listin upravuje § 21 zákona. Vzor kandidátní listiny je uveden ve vyhlášce jako vzor č. 6. Náležitosti kandidátní listiny taxativně vymezuje § 22 zákona.

Kandidátní listina musí obsahovat

- název zastupitelstva obce,
- označení volebního obvodu, jsou-li volební obvody vytvořeny,
- název volební strany a označení, o jaký typ volební strany podle § 20 odst. 1 zákona jde, s uvedením názvu politických stran a politických hnutí,
- jména a příjmení kandidátů, jejich věk a povolání, část obce, nečlení-li se obec na části, obec, kde jsou přihlášení k trvalému pobytu, název politické strany nebo politického hnutí, jehož jsou členy, nebo údaj, že nejsou členy žádné politické strany nebo politického hnutí (v takovém případě se uvede "bez politické příslušnosti"),
- pořadí na kandidátní listině vyjádřené pomocí arabského čísla,

- jméno a příjmení zmocněnce volební strany a jeho náhradníka s uvedením místa, kde jsou přihlášení k trvalému pobytu, není-li volební stranou nezávislý kandidát,
- jde-li o koalici, název politické strany nebo politického hnutí, které kandidáta navrhlo,
- jde-li o sdružení politických stran nebo politických hnutí a nezávislých kandidátů, označení politické strany nebo politického hnutí, které kandidáta navrhlo, nebo označení, že jde o nezávislého kandidáta,
- podpis zmocněnce volební strany; u nezávislého kandidáta podpis kandidáta; podává-li kandidátní listinu politická strana, politické hnutí nebo jejich koalice anebo sdružení politických stran nebo politických hnutí a nezávislých kandidátů, jméno a příjmení, označení funkce a podpis osoby oprávněné jednat jejich jménem, popřípadě jménem organizační jednotky, je-li ustavena.

Prohlášení kandidáta

Ke kandidátní listině musí být přiloženo vlastnoručně podepsané prohlášení kandidáta, že souhlasí se svou kandidaturou, že mu nejsou známy překážky volitelnosti, *popřípadě, je-li u voliče, v době podání kandidátní listiny překážka, např. nedosáhl věku 18 let, není v obci přihlášen k trvalému pobytu apod. – viz ust. § 4 a 5 zák. č. 491/2001 Sb., uvede se v čem překážka spočívá s tím, že pomine ke dni voleb do zastupitelstva obce, městyse, města, městského obvodu, městské části, a že nedal souhlas k tomu, aby byl uveden na jiné kandidátní listině pro volby do téhož zastupitelstva obce. Na prohlášení kandidát uvede místo, kde je přihlášen k trvalému pobytu, a datum narození (§ 22 odst. 3 zákona).*

Petice

Tvoří-li volební stranu nezávislý kandidát nebo sdružení nezávislých kandidátů, je třeba podle § 21 odst. 4 zákona připojit ke kandidátní listině petici podepsanou voliči podporujícími kandidaturu této volební strany. Náležitosti petice vymezuje citované ustanovení zákona. V záhlaví petice a na každé její další straně musí být uveden název volební strany, název zastupitelstva obce, do kterého volební strana kandiduje, a rok konání voleb. Vedle podpisu voliče musí být uvedeno jeho jméno, příjmení, datum narození a místo, kde je přihlášen k trvalému pobytu, jinak tento hlas pro podporu volební strany nelze započítat. Nezapočítávají se také podpisy kandidátů samých. Potřebný počet podpisů voličů je stanoven v příloze k zákonu, a to ve vztahu k počtu obyvatel obce k 1. lednu toho roku, v němž se konají volby, tj. k 1. lednu 2010, a je uveřejněn nejpozději 85 dnů přede dnem voleb (22. července 2010) na úřední desce registračního úřadu.

Počet kandidátů

Počet kandidátů na kandidátní listině je limitován počtem členů volených do příslušného zastupitelstva obce. Pouze v případě, má-li se v obci volit 7 a méně členů zastupitelstva, může volební strana na kandidátní listině uvést nejvýše tolik kandidátů, kolik činí počet členů volených do příslušného zastupitelstva obce zvýšený o jednu třetinu a zaokrouhlený na celé číslo dolů. Například v obcích, kde se má volit 7 členů zastupitelstva, může být na kandidátní listině uvedeno až 9 kandidátů, má-li se volit 6 členů až 8 kandidátů a má-li se volit 5 členů až 6 kandidátů. Počet členů zastupitelstva obce na každé volební období stanoví zastupitelstvo obce nejpozději do 85 dnů přede dnem voleb (22. července 2010) do zastupitelstev obcí /§ 67 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů/ a tento oznámí na úřední desce obecního úřadu nejpozději do 2 dnů po jeho stanovení (§ 68 zákona o obcích), tj. nejpozději do 83 dnů přede dnem voleb (24. července 2010).

Podávání kandidátních listin

Volební strany předají podle § 21 odst. 3 zákona kandidátní listinu a v případě sdružení nezávislých kandidátů nebo nezávislého kandidáta i petici nejpozději 66 dnů přede dnem voleb do zastupitelstva obce (10. srpna 2010) do 16.00 hodin registračnímu úřadu. V uvedené lhůtě je třeba, aby byla kandidátní listina již registračnímu úřadu doručena, nestačí tedy např. její předání k poštovní přepravě. Lhůty podle zákona nelze prodloužit, ani prominout jejich zmeškání.

Registračním úřadem je pro účely voleb do zastupitelstev obcí obecní úřad v obcích, kde jsou zřízeny alespoň 2 odbory; pro ostatní obce je registračním úřadem pověřený obecní úřad (§ 21 odst. 3 zákona). Přehled registračních úřadů ve svém územním obvodu zveřejní pověřený obecní úřad na své úřední desce nejpozději 85 dnů přede dnem voleb (22. července 2010).

Dle § 22 odst. 1 písm. i) zákona, musí kandidátní listina obsahovat podpis zmocněnce volební strany; u nezávislého kandidáta podpis kandidáta. Podává-li kandidátní listinu politická strana, politické hnutí nebo jejich koalice anebo sdružení politických stran nebo politických hnutí a nezávislých kandidátů, musí kandidátní listina vedle podpisu zmocněnce obsahovat i jméno a příjmení, označení funkce a podpis osoby oprávněné jednat jejich jménem, popřípadě jménem organizační jednotky, je-li ustavena. Ze shora uvedeného ustanovení nevyplývá, že by podpis musel být ověřený; pokud právní předpis takovou kvalifikovanou formu požaduje, výslovně to stanoví (viz. např. § 6a odst. 2 zákona č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky a o změně a doplnění některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů). Volební strana tedy může podat kandidátní listinu příslušnému registračnímu úřadu také prostřednictvím veřejné datové sítě, podepsanou zaručeným elektronickým podpisem zmocněnce, nebo prostřednictvím datové schránky. Pro podání kandidátní listiny, kterou musí zároveň vedle zmocněnce podepsat i statutární orgán politické strany nebo politického hnutí, platí shora uvedené s tím, že podání v elektronické podobě je nutné opatřit zaručenými elektronickými podpisy všech osob, od kterých to volební zákon požaduje. Pro opatření kandidátní listiny více elektronickými podpisy bude třeba využít některého z nástrojů, který vícenásobné elektronické podepisování umožňuje. I v případě, je-li k podání užito datové schránky, je třeba v souladu s § 18 odst. 2 zákona č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, ve znění pozdějších předpisů, opatřit kandidátní listinu podpisy jak zmocněnce, tak statutárního orgánu politické strany nebo politického hnutí. Předpokladem dále je, že ostatní přílohy kandidátní listiny budou dodány např. prostřednictvím pošty, a to ve lhůtě do 66 dnů přede dnem voleb do zastupitelstev obcí, (10. srpna 2010) do 16.00 hodin, případně do uplynutí lhůty pro odstranění závad na kandidátní listině, tj. nejpozději do 53 dnů přede dnem voleb (23. srpna 2010) do 16.00 hodin.

Zmocněnec a jeho náhradník

Volební strana, s výjimkou nezávislého kandidáta, činí úkony ve volebních věcech prostřednictvím svého zmocněnce.

Zmocněncem nebo jeho náhradníkem je fyzická osoba, která je takto označena na kandidátní listině; nemůže jím být osoba mladší 18 let, osoba zbavená způsobilosti k právním úkonům nebo kandidát pro volby do téhož zastupitelstva obce.

Vzhledem k tomu, že zákon o volbách do zastupitelstev obcí upravuje volby do jednotlivých zastupitelstev obcí a z tohoto důvodu také kandidáta vymezuje vůči každé konkrétní obci podmínkou trvalého pobytu v jejím územním obvodu, nemůže být zmocněncem volební strany, která kandiduje do zastupitelstva obce ten, jenž kandiduje do zastupitelstva této obce. Znamená to, že výše uvedená neslučitelnost kandidatury s funkcí zmocněnce platí pouze v rámci téhož zastupitelstva obce, ať již v rámci stejné volební strany či různých volebních stran; kandidát do

zastupitelstva obce ovšem může být zmocněncem volební strany, která kandiduje do jiného zastupitelstva obce.

Úkony zmocněnce je volební strana vázána. Svého zmocněnce může volební strana písemně odvolat; zmocnění zaniká okamžikem doručení tohoto odvolání registračnímu úřadu (§ 22 odst. 4 zákona).

Náhradník nastupuje místo zmocněnce pouze tehdy, je-li zmocněnec odvolán a zároveň je-li náhradník uveden na kandidátní listině.

Posouzení a registrace kandidátních listin

Registrační úřad přezkoumá ve lhůtě od 66 (10. srpna 2010) do 60 dnů (16. srpna 2010) přede dnem voleb, zda kandidátní listina obsahuje všechny náležitosti stanovené zákonem. V případě, že by tomu tak nebylo, byla by volební strana prostřednictvím zmocněnce registračním úřadem dle § 23 odst. 1 zákona ve lhůtě nejpozději 58 dnů přede dnem voleb (18. srpna 2010) písemně vyzvána, aby nejpozději ve lhůtě do 53 dnů přede dnem voleb (23. srpna 2010) nedostatky odstranila. Pokud volební strana závady ve shora uvedené lhůtě neodstraní, rozhodne registrační úřad ve lhůtě 48 dnů přede dnem voleb (28. srpna 2010) o škrtnutí kandidáta na kandidátní listině (§ 23 odst. 2 zákona), nebo o odmítnutí kandidátní listiny (§ 23 odst. 3 písm. b) zákona). Pokud však kandidátní listina splňuje náležitosti podle zákona, rozhodne registrační úřad ve stejné lhůtě o její registraci (§ 23 odst. 3 písm. a) zákona).

Možnost soudního přezkumu

Do 2 dnů od doručení rozhodnutí (za doručené se rozhodnutí považuje třetím dnem ode dne vyvěšení na úřední desce registračního úřadu) se mohou domáhat ochrany u místně příslušného krajského soudu podle zvláštního právního předpisu (§ 89 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů)

- volební strana, která podala kandidátní listinu - proti odmítnutí kandidátní listiny
- volební strana, která podala kandidátní listinu a škrtnutý kandidát – proti jeho škrtnutí na kandidátní listině
- volební strana, která podala kandidátní listinu – proti provedení registrace jiného kandidujícího subjektu.

Vzdání se a odvolání kandidatury

Podle ustanovení § 24 zákona se může kandidát písemným prohlášením doručeným příslušnému registračnímu úřadu do 48 hodin před zahájením voleb (13. října 2010 do 14.00 hod.) vzdát své kandidatury.

U kandidátních listin podaných politickými stranami, politickými hnutími nebo jejich koalicemi může ve stejné lhůtě písemně odvolat kandidaturu kandidáta též zmocněnec.

Prohlášení o vzdání se nebo odvolání kandidatury nelze vzít zpět.